

PT 01.00 Richtlijnen voor Welzijn tijdens training Kenniskaart, onderdeel van Richtlijnen

Leerdoel

De student bouwt de training van het paard op volgens de treden van het **Scala van de opleiding**, de leerling werkt met respect voor de **Vijf Vrijheden** en de richtlijnen van de **Gids voor Goede praktijken**. De student past de **10 punten voor Werken aan Optimaal paard Welzijn** toe. Dit alles ook tijdens training en steeds op maat voor het betreffende paard.

Theorie

Zie NU EERST Lesboek Instructie **IDS 005, WOW 10 punten voor Werken aan Optimaal Paard Welzijn**.

Dus: nu eerst naar Lesboek 8 IDS en lees alle kaarten 0.05 *.* Kom daarna terug naar deze kaart en beantwoord dan onderstaande verwerkingsvragen.

Let op: het gaat om zo'n 80 pagina's!!! Deze zijn echter van dusdanig belang voor het borgen van het welzijn van het paard en de manier waarop we met de dieren omgaan dat het noodzakelijk is deze kaarten te lezen voor je met een paard begint te trainen. De handvatten uit deze IDS 0.05 kaarten ga je gedurende veel opdrachten in dit Lesboek PT gebruiken.

Waarom

De richtlijnen voor trainen, vrij werk, aan de hand, aan de longe en of tijdens het zadelmak maken komen overeen, zijn dezelfde, als de richtlijnen (zie Lesboek Ethologie) voor verzorging en omgang en (zie Lesboek Instructie) voor rijden en lesgeven.

W.O.W. Welzijn Onder Werktijd is afgeleid van de 10 Trainingsprincipes van ISES

Applied Science: = het in het dagelijks werk, de praktijk, toepassen van wetenschappelijk **getoetste kennis** die we (vaak ook van oorsprong empirisch = van vader op dochter enz.) hebben verworven.

De 10 punten voor WOW zijn afgeleid van de ISES (International Society for Equitation Science). ethische Leer- en Trainingsprincipes, zie ook www.equitationsscience.com.

WOW is de (populair wetenschappelijke) bewerking daarvan, geschikt voor een breder publiek.

Dit zegt ISES zelf over de wetenschappelijke benadering van de rijkunst: ISES promoot objectief, op onderzoek gebaseerd begrip omtrent het welzijn van paarden tijdens training en competitie. Dit doet ISES door het toepassen van valide, kwantitatieve wetenschappelijke methodes welke kunnen identificeren welke trainingstechnieken (in)effectief zijn of kunnen leiden tot aantasting van het welzijn van het paard. Deze tak van wetenschappelijk onderzoek gebruikt een multidisciplinaire benadering om onderzoek te doen naar en dus inzicht te geven in het trainen van het paard bijvoorbeeld vanuit het perspectief van leertheorie waardoor antropomorfisme en door emotie gemotiveerde training vermeden wordt.

PT 01.00 Richtlijnen voor Welzijn tijdens training Kenniskaart, onderdeel van Richtlijnen

- > De 10 punten voor WOW zijn 10 **Trainingsprincipes**, onder andere afkomstig uit de **leertheorie** en (wetmatigheden uit de) **stressfysiologie** (voorspelbaarheid en beïnvloedbaarheid) zijn richtlijnen voor het borgen van het welzijn tijdens training en omgang.

Het toepassen ervan impliceert dat we werken binnen de soorteigen ethologie = zo veel mogelijk ruimte geven aan soorteigen gedrag en behoeften van het paard. Tevens moeten we het begripsvermogen van het paard = de cognitie, niet over- of onderschatten maar deze onderzoeken en er gebruik van maken waar nuttig, mogelijk en gewenst.

- > Leertheorie en Trainingsprincipes zijn de echt praktische handvaten voor de trainer en toepasbaar voor het effectiever trainen van gewenste gedrag en het voorkomen of vermijden van negatieve stress, ongewenst en/of onveilig gedrag.

Welzijn van het dier waar we mee werken, zowel fysiek als mentaal krijgt meer en meer de aandacht die het verdient. Inmiddels beschikken we over steeds meer concrete richtlijnen over huisvesting, verzorging en voeding. Het 'Bed, Bad en Brood' welzijn (zie Keurmerk Paarden Welzijn).

WOW 10 punten voor Werken aan Optimaal Welzijn Onder Werktijd

Een volgende stap is dat we leren HOE het welzijn tijdens training en omgang PRECIES te borgen. Een goed verzorgd, gehuisvest en gevoed paard kan nog steeds last hebben van veel stress wanneer de training elementen bevat die het paard niet begrijpt, fysiek (nog) niet kan of waar het paard in conflict komt met zijn natuurlijke soorteigen gedrag, behoeftes en verlangens.

Waar en wanneer = altijd

Voorspelbaar en Beïnvloedbaar

Op het gebied van de **stressfysiologie** lijken mensen en paarden heel veel op elkaar. Waar wij negatieve stress van krijgen is feitelijk gelijk aan waar het paard last van ondervindt. Over het algemeen ondervindt een individu negatieve stress wanneer het leven minder beïnvloedbaar en minder voorspelbaar wordt. Andersom daalt het stress niveau wanneer het leven voorspelbaarder wordt en naarmate het individu meer invloed heeft op een situatie. De trainer draagt zorg voor het welzijn van het paard tijdens training wanneer de training voor dat paard in zekere mate (basaal) voorspelbaar is en in een bepaalde mate beïnvloedbaar wordt. In de kaart **PT 09.00 Opvoeden en Zadelmak maken** wordt een en ander aan de hand van de praktijk besproken.

Ook in andere kaarten van het Lesboek PT zullen praktijkvoorbeelden gegeven worden: wat maakt een training voorspelbaar? Hoe verwerk je de feedback die het paard je geeft, hoe geef je daardoor het paard letterlijk en voortdurend zelf een bepaalde mate van invloed op de training?

PT 01.00 Richtlijnen voor Welzijn tijdens training
Kenniskaart, onderdeel van Richtlijnen

Waarmee

Met twee of meer... ook tijdens training zegt de Stressfysioloog en de Gedragsdeskundige.

Een paard is een groepsdier. Een groepsdier is meer op zijn gemak wanneer een soortgenoot zichtbaar (ergens in de **visuele horizon**) aanwezig is. Een groen paard ondervindt (gemeten) minder stress bij het (eerste) samenwerken met de mens wanneer een ervaren paard aanwezig is bij de trainingen. Natuurlijk zijn er paarden die het prima vinden alleen met hun ruiter een bosritje te gaan maken en zo... Maar de eerste paar keer, weet iedere ruiter, is het fijn om met een ervaren paard de eerste buitenritten te maken. Ook de wedstrijdportier weet dat sommige paarden meer moeite hebben met een indoor- locatie waar het paard uit het zicht van andere paarden moet presteren. Buiten, waar meer ringen zijn en altijd paarden in de visuele horizon, let het paard 'ineens wel' beter op de ruiter. Daarom is het kunnen 'wegrijden van een groep' bijvoorbeeld een vast onderdeel van het examen voor het **ruiter- en menbewijs**.

Zie ook [PT 09.06 Beleren gangenpaarden, de IJslander](#).

Verwerkingsvraag: Wanneer ben je in de ogen van het paard consequent?

- A) Je luistert altijd naar de opdrachten van je docent/instructeur...
- B) Telkens als het paard een gewenste reactie geeft op een signaal/hulp beloon je deze reactie door te stoppen met vragen = 'dank je' (wegnemen van druk = beloning).
- C) Als het paard reageert op je signaal wacht je 5 seconden en dan beloon je het gedrag.
- D) Je geeft het paard altijd een beloning na het rijden, zelf als het even niet zo lekker ging.

PT 01.00 Richtlijnen voor Welzijn tijdens training
Kenniskaart, onderdeel van Richtlijnen

Verwerkingsvraag: een paard valt steeds uit de galop als de ruiter het niet ondersteund met voorwaarts drijvende beenhulpen, waar moet de ruiter aan werken...

- 1 Voorkom angst en vluchtgedrag.
- 2 Voorkom conflicten met het soorteigen gedrag.
- 3 Zorg dat je timing (van beloning/bekrachtiging) in orde is.
- 4 Zorg dat je signaal, uniek en éénduidig is.
- 5 Zorg dat er maar één goed antwoord mogelijk is op een signaal.
- 6 Maak een goed stappenplan en sla niets over.
- 7 Zorg dan dat steeds alleen het betere antwoord (het langer aanhouden van gedrag of het verbeterd reageren) wordt beloont.
- 8 Zorg dat het paard het gedrag aanhoudt tot de volgende vraag gesteld wordt.

- A) 3 en 7
B) 2, 4, 6
C) 3 en 8

PT 01.00 Richtlijnen voor Welzijn tijdens training
Kenniskaart, onderdeel van Richtlijnen

Verwerkingsvraag: welke zaken roepen voor jou negatieve stress op en wat levert je juist het gevoel van positieve stress?

- A) Verliefd zijn.
  - B) Eten als je honger hebt.
  - C) Samen zijn met familie.
  - D) Samen zijn met vrienden
  - E) Alleen zijn.
  - F) Nablijven op school.
  - G) Solliciteren voor een baan/plek die je graag wilt.
  - H) Niet weten wat er boven je hoofd hangt.
  - I) Meedoen aan een spel dat volgens de regels gespeeld wordt.
  - J) Niet gehoord worden.
  - K) Je vervelen.
  - L) Nieuwe dingen leren/ begrijpen.
  - M) Op je kont ploffen na een lichamelijke pittige prestatie.
  - N) Een marathon lopen.
  - O) Deelnemen aan een wedstrijd.
- *meer correcte antwoorden mogelijk

PT 01.00 Richtlijnen voor Welzijn tijdens training
Kenniskaart, onderdeel van Richtlijnen

Aanvullende verwerkingsvraag: lees bovenstaande antwoorden nog een keer door maar nu door de ogen van een paard!

- A) Verliefd zijn.
  - B) Eten als je honger hebt.
  - C) Samen zijn met familie.
  - D) Samen zijn met vrienden
  - E) Alleen zijn.
  - F) Nablijven op school.
  - G) Solliciteren voor een baan/plek die je graag wilt.
  - H) Niet weten wat er boven je hoofd hangt.
  - I) Meedoen aan een spel dat volgens de regels gespeeld wordt.
  - J) Niet gehoord worden.
  - K) Je vervelen.
  - L) Nieuwe dingen leren/ begrijpen.
  - M) Op je kont ploffen na een lichamelijke pittige prestatie.
  - N) Een marathon lopen.
  - O) Deelnemen aan een wedstrijd.
- *meer correcte antwoorden mogelijk

Paarden Trainen, lesboek 6

We hebben een normaal paard, zonder enge ziektes in een schone prettige paard-vriendelijke omgeving staan. Het paard heeft gegeten, gedronken gerust en contact gehad met soortgenoten. Met zo een paard kan je aan het werk. Om gezond te blijven heeft een paard veel beweging nodig. We doen dat door het paard buiten te zetten, met vriendjes te laten spelen maar ook door het te trainen met ons te werken. Aan de hand lopen en voorbrengen, van vrij werk naar longeren op het hoogste niveau, van zadelmak maken tot het aanleren van de drie basisgangen.

Prestatie-indicator

De student adviseert de eigenaar met overtuiging en verdedigt zo nodig het eigen advies bij weerstand of tegenwerping, zodat de eigenaar inzicht krijgt in de mogelijkheden van beperkingen van het paard.

- > De student informeert de eigenaar over de vorderingen en de capaciteiten van het paard.
- > De student traint paarden in lijn met de binnen de organisatie en paardensport geldende ethische normen en waarden. De student toont vakdeskundigheid bij het vaststellen van de mogelijkheden van het paard en de wensen en mogelijkheden van de eigenaar en het observeren van het paard, toont een onafhankelijke zit en zoveel rijkunstig gevoel dat de student het paard optimaal kan trainen en de student toont atletisch vermogen, aangepast aan paard en situatie, waarbij coördinatie en uithoudingsvermogen van groot belang zijn.
- > De student zorgt ervoor dat De student goed op de hoogte is van de bestaande materialen en middelen voor de training van paarden en hun gebruiksmogelijkheden en maakt op basis van de vraag of het probleem dat speelt de juiste keuze. Daarnaast gebruikt de student materialen en middelen waarvoor ze bedoeld zijn en zorgt ervoor goed op de hoogte te zijn van de werking van de te gebruiken materialen en middelen.
- > De student bepaalt de trainingsactiviteiten, bewaakt de voortgang van de training en is zich voortdurend bewust welke zaken een positief of negatief effect op de voortgang kunnen hebben.
- > De student houdt zich aan veiligheidsregels en volgt voorschriften op, gebruikt materialen en apparatuur op een veilige manier en ziet toe op de veiligheid tijdens de training.

Leerdoel

Het voorkomen van pijn, angst en chronische stress tijdens training door het inzetten van doordachte trainingsmethodes en richtlijnen voor welzijn ook tijdens training. De student weet hoe de richtlijnen voor WOW, Werken aan Optimaal paard Welzijn toe te passen en kan de signalen van het paard als leidraad voor het aan het individu aangepaste trainingsverloop “lezen” en gebruiken.

Leerlijn niveau II

De student kan alle praktijkhandelingen uitvoeren met een beleerd paard en kan dit paard op conditie houden en of de conditie verbeteren. De student werkt met het paard volgens een aan het paard aangepast stappenplan.

Leerlijn niveau III

De student kan alle praktijkhandelingen stap voor stap uitvoeren met een nog zadelmak te maken paard en kan dit paard op niveau brengen (3 gangen) en of het niveau verder verbeteren.

Student

De student moet in dit Lesboek grotendeels op 'eigen kracht' leren met behulp van deze praktijk kaarten.

Inhoud

PT 01.00 Richtlijnen voor Welzijn tijdens training	16
onderdeel van Richtlijnen	
16 Leerdoel	
16 Theorie	
16 Waarom	
16 W.O.W. Welzijn Onder Werktijd is afgeleid van de 10 Trainingsprincipes van ISES	
17 Waar en wanneer = altijd	
18 Waarmee	
PT 01.01 Training, diverse stijlen	22
22 Diverse stijlen, toch allemaal beginnen bij het begin...	
22 Diverse stijlen, allemaal binnen dezelfde richtlijnen!	
22 De stijl van 'de meest gemiddelde' manege	
22 Feitelijk is het inmiddels een ratjetoe geworden.	
23 Stijl: regulier sportgericht (bijvoorbeeld KNHS verenigingen, beroepsmatig trainende ruiters)	
23 Engels	
23 Engelse stijl 2.0	
24 Duits	
24 Franse stijl	
25 Spaans Iberisch	
25 Klassiek en Academisch	
25 Western	
26 Freestyle of Natural Horsemanship	
26 Op weg naar 'oude school, nieuwe stijl, SMART school...'	
27 Akasha Rijkunst, manege/pension Akasha College cursussen en opleidingen	
PT 01.02 Leerlijn Paard, opbouw training	29
onderdeel van Training	
PT 01.03 Dagbesteding, training en vrije beweging	32
onderdeel van Training	
32 Vooraf weten / kennis van: Uit de Gids voor goede Praktijken Paard:	
32 Beweging	
PT 01.04 Hanteren, halster omdoen, lopen aan de hand	36
onderdeel van Hanteren	
PT 01.05 Paard vastzetten met Paardenknoop	41
onderdeel van Hanteren	

PT 02.01 Introductie Paardmanschap	
onderdeel van Hanteren	45
46 Mogelijke oorzaken probleemgedrag	
46 Paard + man + vakmanschap = horse – man - ship!	
47 PAARDENTAAL, dat is waar het begint!	
48 De instructeur van tegenwoordig kijkt bij de paarden af hoe het werkt!	
48 Paardenmensen en mensen met paarden	
48 Naar de praktijkschool, beginnen bij het begin...	
49 Vrij werk	
49 Met acht of tien paarden tegelijk	
PT 02.01.01 Hanteren, Grondwerk, Vrij werk en los paard laten volgen	
onderdeel van Hanteren	50
53 Om het paard van richting te doen veranderen kan je verschillende manieren gebruiken.	
53 Wijken voor druk	
54 Fases in het Vrij werk	
54 Tweede fase:	
54 Join up, het paard komt naar je toe!	
55 Derde fase, 'follow me...' volg mij...	
56 Wat betekent het als het paard gaat likken en/ of kauwen?	
PT 02.01.02 Lopen aan de hand en stoppen	
onderdeel van Hanteren	58
PT 02.01.03 Lopen aan de hand, achterwaarts	
onderdeel van Hanteren	61
PT 02.01.04 Lopen aan de hand, omdraaien	
onderdeel van Hanteren	64
64 Buitenom, voorhand van je af	
65 Binnendoor, achterhand van je af	
PT 02.01.05 Voorbrengen 'op het harde' en buigproef	
onderdeel van Hanteren	67
PT 02.01.06 Voorbrengen 'op het zachte'	
onderdeel van Hanteren	70
PT 02.01.07, Los Springen	
onderdeel van Hanteren	73
PT 02.01.08 Het paard uit een groep halen	
onderdeel van Hanteren	76

PT 02.01.09 Met 2 paarden tegelijk lopen onderdeel van Hanteren	80
PT 02.02 Conditie beleerd paard inschatten onderdeel van Training	83
85 Stap 3: Onder het zadel	
PT 02.02.01 Trainingsprogramma paard opstellen onderdeel van Training	88
89 STAP 1	
89 STAP 2	
89 STAP 3	
90 STAP 4	
90 STAP 5	
PT 02.02.02 Revalideren na blessure onderdeel van Training	93
94 Blessures van de weke delen van het bewegingsapparaat (spieren):	
94 Blessures van de pezen, kapsels en banden (herstel na OCD operatie etc.)	
95 Blessures van de harde delen (botten)	
PT 02.02.03 Conditie van een paard onderhouden onderdeel van Training	96
PT 02.02.04 Conditie van het paard verbeteren onderdeel van Training	98
PT 02.02.05 Training: verslag, ontwikkeling bijhouden onderdeel van Training	100
PT 02.02.06 Trainingsplan, overleggen en bijstellen onderdeel van Training	102
PT 02.02.07 Dressuurtechnisch niveau verbeteren onderdeel van Training	104
PT 02.02.08 Trainingsplan, bijstellen ivm weersomstandigheden onderdeel van Training	106
106 Te warm om iets te doen	
106 Te koud om te trainen	

PT 02.03 Longeren fase 1

onderdeel van Longeren

108

- 108 Hoe kan jij je voorbereiden?
- 110 Doel van het longeren
- 112 Werkomschrijving Longeren fase 1
- 113 Kenmerken van een goede longeer sessie fase 1 van een paard.
- 115 Takt = Ritme en regelmaat = Onderdeel van het Scala van de opleiding voor de longeur
- 117 Ontspanning (losgelatenheid), onderdeel van het Scala van de opleiding voor de longeur
- 117 Nageeflijkheid, onderdeel van het Scala van de opleiding voor de longeur
- 117 Aanleuning, onderdeel van het Scala van de opleiding voor de longeur
- 119 De houding van het paard
- 120 Goed longeren
- 121 Een goedgaand paard aan de longe, het eindresultaat van Fase 1 (longeren zonder hulpteugel).
- 122 Hulpen (signalen) bij het longeren
- 124 Aanwijzingen voor het groene paard
- 124 Africhtingsomstandigheden, wat maakt het moeilijker...
- 125 Aanvang Longeren 1e fase van vrij werk naar de longe
- 125 Aanleren van stemhulpen
- 126 De signalen van ontspanning en begrip
- 127 Benodigdheden voor het longeren fase 1
- 128 Uitzetten Longeercirkel
- 128 Bevestiging van longe
- 128 Methode 1 (meest gezien):
- 129 Methode 2:
- 129 Methode 3:
- 130 Methode 4:
- 130 Methode 5:
- 130 Methode 6: Werken met de kaptoom.
- 131 Methode 7:
- 131 Methode 8:
- 132 Methode 9:
- 133 Longeren in de PRAKTIJK 1e fase: de gewenningsfase
- 133 Waarom komt dit aanleren van de ophouding (voor stelling) eerst?
- 136 De longe, vasthouden en geven van hulpen
- 137 Beginnen met het longeren
- 142 Van hand veranderen
- 143 Werken met balken aan de longe
- 144 Verkeerde galop aan de longe
- 145 Paard 'slaat op hol'
- 146 Paard draait ongewild naar binnen tijdens het longeren
- 147 Paard draait met het hoofd naar buiten tijdens het longeren

PT 03.00 Harnachement schutblad voor printversie	149
PT 03.01 Harnachementscontrole onderdeel van Harnachement	150
152 Beugelriemen controleren en/of wisselen	
PT 03.02 Harnachement reinigen onderdeel van Harnachement	157
PT 03.03 Harnachement verzorgen onderdeel van Harnachement	163
PT 03.04 Tuigcontrolelijst, maken en invullen onderdeel van Harnachement	168
PT 03.05 Hoofdstel omdoen en passend afstellen onderdeel van Harnachement	170
170 Er zijn meerdere soorten hoofdstellen	
172 Een passend hoofdstel met bit omdoen	
172 Hoofdstel op maat afstellen	
174 Hoofdstel met bit voor het eerst omdoen bij een jong, halstermak paard.	
PT 03.05.01 Bitten passen onderdeel van Harnachement	175
PT 03.05.02 Bitten op slijtage controleren onderdeel van Harnachement	178
PT 03.06 Diverse Neusriemen onderdeel van Harnachement	181
183 Te strakke neusriemen	
183 Onderzoekt en behoud het goede...	
PT 03.07 Bitloze optomingen onderdeel van Harnachement	186
PT 04.00 Verschillende soorten zadels onderdeel van Harnachement	188
188 Onderdelen van het zadel:	
189 Twee categorieën: zadels met een boom en boomloze zadels.	
189 Dressuurzadels	
189 Veelzijdigheidszadels	
190 Springzadels	

- 190 Westernzadel
- 190 Australisch stockzadel
- 190 Endurance zadel
- 191 IJslands zadel
- 191 Renzadel
- 191 Dameszadel
- 191 Iberisch zadel
- 192 Boomloos zadel

PT 04.00.01 Zadels passen onderdeel van Harnachement	194
198 Hoe zit het zadel precies in elkaar....	
200 Het zadel ligt bloot en zonder singel op de rug	
203 Na het singelen	
203 De ruiter in het zadel	
PT 04.01 Zadels passend maken, noodoplossingen onderdeel van Harnachement	206
PT 04.02 Repareren en vervangen Harnachement onderdeel van Harnachement	210
211 Hoofdstellen repareren	
PT 04.03 Opzadelen en hoofdstel omdoen onderdeel van Harnachement	213
214 Opzadelen	
215 Hoofdstel omdoen	
215 Beenbescherming	
215 Hulpteugels	
216 Springsingel	
216 Borsttuig	
216 Afzadelen	
217 Verzorg het paard verder	
217 Harnachement opruimen	
PT 05.00 Beenbescherming, algemeen onderdeel van Harnachement	218
218 Peeskappen	
218 Springschoenen	
219 Strijklappen	
220 Peeskappen	
220 Springschoenen	
221 Strijklappen	

PT 05.01 Bandageren	
onderdeel van Beenbescherming	222
PT 05.02 Transportbeschermers	
onderdeel van Beenbescherming	224
224 Wat de voor en nadelen zijn van bandages als transportbeschermer.	
224 Wat de voor en nadelen zijn van normale transportbeschermers:	
226 Alternatieven	
PT 06.0 Longeren fase 2, met hulpteugels	
onderdeel van Longeren	227
227 Wat een examinerator zou willen zien:	
227 Voorbereiden op een eventueel examen:	
230 Werkomschrijving A (hoe precies): longeren fase 2	
232 Eindresultaat fase 1	
233 Aanvang fase 2: Wennen aan de hulpteugels	
233 Ook een hulpstuk, de Kaptoom	
234 Wennen aan de staartriem	
234 Resultaat midden fase 2: het paard is gewend aan de hulpteugel	
235 Eindresultaat fase 2: het begin van verzameling	
236 Werkfase 2e deel	
236 Werken aan buiging	
238 Na lengtebuiging komt opwaartse buiging	
240 Van het midden naar het einde van Longeren fase 2;	
240 Impuls en Schwung aan de longe	
241 Doorlaatbaarheid aan het eind van fase 2	
241 Fase 3	
241 Rechtgericht zijn op de cirkel met stelling, buiging	
242 Achterhand versterkende oefeningen in de derde fase	
243 Aan de teugel, het bijgezette paard gaat rechtgericht, aan de longe	
244 Eindresultaat fase 3: verzameling en daardoor oprichting	
244 Fase 4 en verder... alleen bereikbaar voor echte 'die hards'	
245 VALKUILEN BIJ HET LONGEREN MET HULPTEUGEL	
245 Binnenkant korter	
245 Achter de teugel lopen	
245 Paard hangt in de hulpteugels	

PT 06.01 Algemene kennis over werking hulpteugels onderdeel van Hulpteugels	247
247 Hulpteugels voor longeren en rijden	
247 Stap voor stap	
248 Lengte van de hulpteugel	
248 Geduld	
249 Bijzet	
251 Hulpteugels tijdens het rijden	
251 Verzet	
252 Verboden	
PT 06.01.01 Schema opbouw inzet hulpteugels onderdeel van Hulpteugels	254
PT 06.02 Bijzetteugel onderdeel van Hulpteugels	259
PT 06.03 Longeertouwtje onderdeel van Hulpteugels	261
PT 06.04 Pessoa-teugel onderdeel van Hulpteugels	264
265 Het omdoen van de Pessoa, voor je begint:	
270 Vier mogelijke manieren van instellen	
272 Longeren met een voor de pessoa 'groen' paard	
PT 06.05 Gogue onderdeel van Hulpteugels	273
273 De Gogue	
273 Bevestigen:	
PT 06.06 Chambon onderdeel van Hulpteugels	274
PT 06.08 Longeren met dubbele of lange lijnen onderdeel van Longeren	276
277 Stilstaan...	
278 Bij een paard dat de buitenteugel niet wil aannemen...	
278 Dan de 'moeilijke kant'	
PT 07.00 Verschillende soorten teugels onderdeel van Harnachement	280

PT 07.01 Martingaal	
onderdeel van Hulpteugels	282
283 Martingaal omdoen en afstellen (eerste keer)	
284 Afstellen	
284 Martingaal afdoen	
284 Martingaal weer omdoen, tweede keer	
PT 07.02 Elastische halsverlenger	
onderdeel van Hulpteugels	286
286 Bevestigen en op maat maken:	
PT 07.03 Slofteugel	
onderdeel van Hulpteugels	288
290 Bevestiging van de slofteugel	
290 Gebruik van de slofteugel	
PT 07.04 Thiedemanteugel	
onderdeel van Hulpteugels	292
PT 08.00 Bitten, kennis over de werking	
onderdeel van Bitten	294
294 Verschillende bidden	
295 Verschillende bitringen/wangsteunen	
295 De plekken waar via bit en teugels druk kan ontstaan zijn:	
296 Bij een bit met een hevel, hefboomwerking	
PT 08.01 Ongebroken mondstuk	
onderdeel van Bitten	297
PT 08.02 Enkel gebroken mondstuk	
onderdeel van Bitten	298
PT 08.03 Dubbel gebroken mondstuk	
onderdeel van Bitten	300
PT 08.04 Anders gebroken mondstukken	
onderdeel van Bitten	302
PT 08.05 Watertrens	
onderdeel van Bitten	304
PT 08.06 Bustrens	
onderdeel van Bitten	305

PT 08.07 D - Trens onderdeel van Bitten	306
PT 08.08 Kneveltrens onderdeel van Bitten	307
PT 08.09 Bitten met hefboomwerking onderdeel van Bitten	308
308 De Pelham	
309 Stang	
311 Pelham	
311 Pessoa bit	
312 Schenkeltrens	
PT 08.10 Myler bidden onderdeel van Bitten	313
313 Kenmerken:	
314 Verschillende 'levels'	
PT 08.11 Materialen voor bidden onderdeel van Bitten	316
316 RVS (roestvrij staal)	
316 Koper	
317 Argentiaan	
317 Aurigan	
317 Kunststof	
318 Rubber	
318 Aluminium	
318 IJzer (Sweet iron)	
319 Leer	
319 Omkleden van bit	
PT 08.12 Tonglepels en tongspeeltjes onderdeel van Bitten	320
PT 08.13 Tongvrijheid mondstuk, tongboog onderdeel van Bitten	321

PT 09.00 Opvoeden en zadelmak maken

Opvoeden en Zadelmak maken

323

- 324 Het verschil maken?
- 324 Opvoeden (opgevoed houden) van groene (en eventueel verprutste) paarden
- 326 Aandacht van het paard vragen... FOCUS!!!
- 327 Een 'handje' gebruiken,
- 327 Clickertraining en andere stijlen of wegen naar Rome (zie ook IDS 05.04)
- 328 Een paard is geen hond
- 328 Voorspelbaarheid en beïnvloedbaarheid, het borgen van welzijn tijdens de training...
- 328 Een methode, welke dan ook, wordt voor het paard voorspelbaar als;
- 329 Hoe geef je een paard invloed op de training?
- 331 Reacties; Volgen, Vergeten, Verdragen, Vluchten, Vechten, Verstijven.
- 333 Hoofdstel met bit voor het eerst omdoen bij een jong, halstermak paard. Zie ook PT 03.05.
- 334 Het paard voorbereiden op het werken met bit
- 335 Desensitiseren
- 340 Gaan zitten

PT 09.01 Zadelmak maken, assisteren als groom

Opvoeden en Zadelmak maken

344

PT 09.02 Zadelmak maken assisteren als grondman

Opvoeden en Zadelmak maken

346

PT 09.03 Zadelmak maken, assisteren als ruiter

Opvoeden en Zadelmak maken

348

PT 09.04 Zelfstandig zadelmak maken met assistent

Opvoeden en Zadelmak maken

350

PT 09.05 Groen paard beleren tot drie basisgangen

Opvoeden en Zadelmak maken

352

